

Військова логістика

Анотація

У навчальному посібнику розглянуті завдання та функції логістики, відзначені фактори та тенденції її розвитку, викладені основні принципи логістики.

Описано особливості закупівельної, транспортної, розподільчої логістики, логістики виробничих процесів, логістики запасів і логістичного сервісу. Викладено принципи організації матеріальних потоків в армії, а також логістичного управління.

Посібник розрахований на студентів військових навчальних закладів, викладачів, слухачів курсів підвищення кваліфікації, а також офіцерів Збройних Сил, які займаються тилowym забезпеченням.

ЗМІСТ

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	6
ВСТУП	7
1. ІСТОРІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЛОГІСТИКИ	9
1.1. Найдавніші часи.....	9
1.2. Олександр Македонський — перший полководець-логіст.....	12
1.3. Карфаген і Рим.....	14
1.4. Середні віки.....	16
1.5. Нові часи.....	18
2. НАУКОВІ ОСНОВИ ЛОГІСТИКИ	20
2.1. Поняття військової логістики.....	20
2.2. Логістика — інструмент розвитку економіки.....	21
2.3. Концептуальні основи логістики.....	24
2.4. Завдання та мета логістики.....	27
2.5. Канали товароруху й їхні функції.....	29
3. ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ВПК	38
3.1. Сучасний стан ВПК України.....	38
3.2. Розвиток логістики в Україні.....	42
3.3. Логістика в українській армії.....	45
3.4. Матеріально-технічне забезпечення як ключова ланка військової логістики.....	46
3.5. Підвищення ефективності матеріально-технічного забезпечення.....	50
4. ЗАКУПІВЕЛЬНА ЛОГІСТИКА	53
4.1. Завдання та функції логістики закупівель.....	53
4.2. Особливості закупівель за державні кошти в умовах службово-бойової діяльності.....	58
4.3. Шляхи вибору постачальника.....	59
4.4. Тилове забезпечення.....	62
4.5. Технічне забезпечення.....	67
5. ВИРОБНИЧА ЛОГІСТИКА	73
5.1. Поняття виробничої логістики.....	73
5.2. Організація виробництва.....	75
5.3. Синхронізація циклів виробництва.....	79

5.4. Місця реалізації військового виробництва	81
5.4.1. Спорудження окремих швидкобудівних ПРУ	87
5.4.2. Протирадіаційні укриття	91
5.4.2.1. Пристосування під ПРУ цегляного будинку	92
5.4.2.2. Будівництво окремих швидкобудованих ПРУ	93
5.4.2.3. Щілини	93
6. ЛОГІСТИКА ЗАПАСІВ	95
6.1. Матеріальні запаси та причини їхнього створення	95
6.2. Типи матеріальних запасів	98
6.3. Системи управління матеріальними запасами	101
6.4. Заготівельні витрати	102
6.5. Витрати на зберігання	103
6.6. Інші витрати	104
7. ЗБУТОВА ЛОГІСТИКА	107
7.1. Суть збутової логістики	107
7.2. Канали розподілу в логістиці	109
7.3. Функціональний цикл у фізичному розподілі	112
7.4. Організація діяльності структурних підрозділів, відповідальних за збут	118
8. ТРАНСПОРТНА ЛОГІСТИКА	121
8.1. Суть і завдання транспортної логістики	121
8.2. Особливості транспортної логістики	124
8.3. Умови формування логістичного транспортного ланцюжка	126
8.4. Вибір транспортного засобу	131
8.4.1. Залізничний транспорт	137
8.4.2. Водний транспорт	140
8.4.3. Автомобільний транспорт	142
8.4.4. Повітряний транспорт	147
8.5. Взаємозв'язок транспортного обслуговування та логістики	151
9. СКЛАДСЬКА ЛОГІСТИКА	157
9.1. Склади й їхні функції	157
9.2. Логістичний процес на складі	160
9.2.1. Розвантаження та приймання вантажів	165
9.2.2. Внутрішньоскладське транспортування та перевалка вантажу	166
9.3. Основні проблеми забезпечення ефективності складування	166
9.3.1. Власний склад або склад загального користування	167

9.3.2. Вибір системи складування	167
9.3.3. Складування та зберігання вантажів.....	169
9.3.4. Комплектація замовлень і відвантаження.....	170
10. ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА	174
10.1. Інформаційне забезпечення логістичного процесу.....	174
10.2. Інформаційний обмін в умовах війни.....	191
10.3. Інформаційна безпека.....	192
10.3.1. Використання інформаційного простору для досягнення певних цілей.....	195
10.3.2. Дезінформація та її вплив на рівень безпеки людини.....	196
10.3.3. Шляхи реалізації інформаційної безпеки.....	196
11. СЕРВІС У ЛОГІСТИЦІ.....	200
11.1. Управління замовленнями та логістичний сервіс	200
11.2. Принципи логістичного обслуговування вантажовласників	203
12. ВІЙСЬКОВА ЛОГІСТИКА КРАЇН-ПАРТНЕРІВ УКРАЇНИ	213
12.1. Військова логістика ізраїльської армії	213
12.2. Військова логістика польської армії.....	217
12.3. Логістика в збройних силах НАТО та Бундесверу	219
13. ВІЙСЬКОВА ЛОГІСТИКА ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС.....	223
13.1. Тенденції розвитку військового туризму в Україні.....	223
13.2. Спадок Першої світової війни.....	226
13.3. Найбільша трагедія ХХ століття.....	231
13.4. Нова агресія — в ХХІ столітті.....	237
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	239

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

- АСУ — автоматизована система управління
БПЛА — безпілотний літальний апарат
ВМ — відомість матеріалів
ВМС — вертикальні маркетингові системи
ВПК — військово-промисловий комплекс
ВПС — військово-повітряні сили
ЗІЗ — засоби індивідуального захисту
ЗМІ — засоби масової інформації
ЗСУ — Збройні сили України
ІС — інформаційна система
ЛС — логістична система
ЛІС — логістична інформаційна система
ЛТЛ — логістичний транспортний ланцюг
ЛКТС — легка каркасно-тканинна споруда
ЛТЦ — логістичний транспортний центр
МВС — Міністерство внутрішніх справ
МО — Міністерство оборони
МП — матеріальний потік
МТЗ — матеріально-технічне забезпечення
ОР — отруйні речовини
ПРУ — протирадіаційне укриття
ПТРК — протитанковий ракетний комплекс
РОР — радіаційно-отруйні речовини
СДОР — сильнодіючі отруйні речовини
ТЕО — транспортно-експедиторське обслуговування
ТСД ПТ — стандартизація та типізація міжцехових і внутрішньо-
цехових технологічних маршрутів
УТЗ — управління тилового забезпечення

ВСТУП

Логістика (англ. logistics від грец. λόγος (логос) — пропорція, підрахунок, підстава, промова) може розглядатися як наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергічними зв'язками; галузь бізнесу або функція в корпорації, функцією якої є забезпечення переміщення та зберігання продукції і сировини для забезпечення виробництва та продажу. У найширшому сенсі логістикою називають будь-які процеси, пов'язані з транспортуванням, зберіганням та обробкою будь-яких предметів.

Очевидно, що логістика відіграє вирішальну роль в армії та особливо — в часи війни. У своїй авторитетній праці з воєнної логістики «Забезпечуючи війну» військовий історик Мартін ван Кревельд писав, що логістика — це «практичне вміння переміщати війська і добре їх забезпечувати». У «Словнику військових термінів» Джейна логістику називають «мистецтвом планувати та здійснювати переміщення і постачання військ».

Можна давати які завгодно визначення логістиці, але її значення у війні важко переоцінити. Логістика відає тим, що використовує армія, вона визначає етапи військових дій, намічає тактичні цілі. Все дуже просто: без логістики не можна забезпечити, а отже, і здійснити військові дії.

У розвинених країнах світу концепція логістики сформувалася наприкінці 1970-х рр. внаслідок енергетичної кризи як розвиток ідей системного підходу до організації управління. Тепер деякі західні фахівці називають її мало не «новою філософією управління», чи «третім шляхом раціоналізації». Наприклад, у країнах Західної Європи близько 98 % часу виробництва товару, з урахуванням доставки сировини та транспортування готової продукції, припадає на проходження його каналами матеріально-технічного забезпечення та, здебільшого, на зберігання. Власне на виробництво товарів витрачається лише 2 % сумарного часу, а на транспортування — 5 %. Крім того, у західноєвропейських країнах витрати на усі види

діяльності з матеріально-технічного забезпечення становлять близько 13 % вартості валового національного продукту. Структура цих витрат така: на транспортування — 41 %, на зберігання товарів — 21 %, на матеріальні запаси — 23 %, на адміністративні витрати — 15 %. Пошук шляхів скорочення витрат у цій галузі йде у напрямку вдосконалення управління постачанням, збутом, зберіганням товарів, поліпшенням маркетингової діяльності та взаємодії постачальників, споживачів і посередників, зміни технології руху матеріальних потоків тощо. Концепція інтеграції цих процесів й отримала назву «логістика».

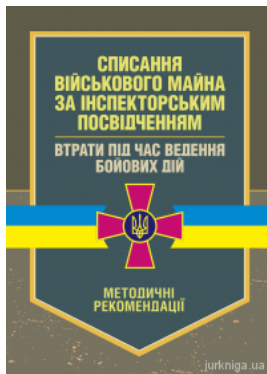
В усі віки запорукою перемоги у військових діях була грамотна стратегія, а як показує досвід останніх півтора століть, логістика займає важливе місце в стратегії всього бою. Військова міць держави ґрунтується не тільки і не стільки на кількості танків і літаків чи майстерності бійців спецназу. Сучасна армія — це величезне і вельми складно організоване «підприємство», де «виробничому процесу» — бойовим діям передує комплекс заходів із забезпечення військ усім необхідним спорядженням: зброєю, боєприпасами, продовольством, паливом і ще безліччю необхідних предметів постачання, без яких не злетить жоден літак, не рушать танки і не підніметься в атаку піхота.

Весь цей складний комплекс завдань забезпечення бойових дій у сучасній армії покладено на війська тилової підтримки, що зайняті закупівлею, постачанням, перевезенням та зберіганням військового спорядження й управлінням відповідними потоками інформації. Важливість логістики для військової справи важко переоцінити, адже в сучасній війні участь кожного солдата в бойових операціях забезпечують сім осіб у тилу.

Військова логістика сучасної армії — вирішальне завдання управління переміщенням військ і військового майна до місця бойових дій — вимагає величезних капітальних вкладень і наявності великої кількості підготовлених кадрів на всіх рівнях тилового забезпечення військ. Такі витрати є нелегким тягарем для армійського бюджету, вони відволікають значні людські ресурси від безпосереднього вирішення бойових завдань.

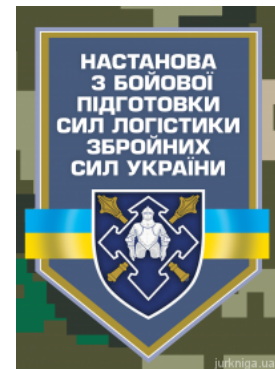
Книги, які можуть вас зацікавити

Списання військового майна за інспекторським посвідченням. Втрати під час ведення бойових дій

Настанова "Центр (база, склад) забезпечення паливом"

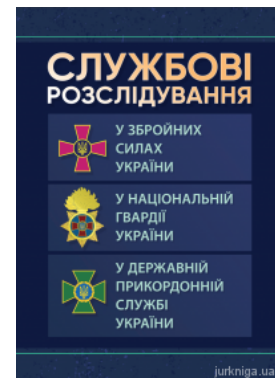
Настанова з бойової підготовки сил логістики Збройних Сил України

Військове документування та діловодство

Начальник автомобільної служби. Методичні рекомендації для користувачів

Службові розслідування: у Збройних Силах України, у Національній гвардії України, у Державній прикордонній службі України

Перейти до галузі права
Військове право

[Перейти на сайт →](#)